

Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
95^e Jaargang, nr. 4 april 2024*

Hulpwerk van de Amerikaanse Quaker Hulporganisatie AFSC in Gaza Maart 2024

Quaker Hulpwerk van AFSC in Gaza

Bijgewerkt 14 maart 2024

Vluchten! alle stafleden van AFSC hebben hun huis moeten verlaten

kinderactiviteiten

er wordt nog voedsel uitgedeeld door AFSC in Gaza

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Dit moet binnen kort verhoogd worden, in verband met verhoogde portokosten. Wil je vast meer overmaken?

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met de juiste certificaten

Internationaal: Europa en Wereldwijd: **€75,00 per jaar.**

Email abonnement. (PDF) €5,00 per jaar

Nieuwe abonnee? Welkom! Kijk even op onze website om je op te geven: www.quakers.nu/vriendenkring. Je kunt op de website direct alle benodigde informatie invullen.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen.

Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle,.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), ook een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebook-groep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring- abonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/ 820840817925912](https://www.facebook.com/groups/820840817925912)

Inhoud

Quaker Hulpwerk van AFSC in Gaza	2
Inhoud	4
Redactioneel.....	5
Algemene Vergadering.....	6
Een persoonlijk verhaal over Hoop.	7
De Rozen in Rafah	9
Het belang van zegenen, ...	10
Kahlil Gibran over Religie	12
Zweedse Quakers reageren op Militair verdrag met de VS	14
People's Craft Training Center	16
De gelovige mens Navalny	17
Hoe wij Friezen in Overasselt integreerden.	19
Nescio	22
In godsnaam?	27
QCEA: Quaker Raad voor Europese Zaken in 2024	30
'Een vlecht van heilig gras'	35
Biddag voor Gewas en Biodiversiteit	36
De vluchteling als grenswacht en hoe migratie echt werkt	37
Positief antiracistisch leven.....	38
Vrienden in het hele land	41
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	42
Voorjaars momenten	43
Dat van God ook in alle levende schepselen ontdekken.	43
Foto's van de redactie	43
Landschap van de ziel.....	44

Redactioneel

Bij het samenstellen van deze Vriendenkring kom ik steeds het verlangen tegen om de hoop en de dankbaarheid meer ruimte te geven dan de boosheid en het verdriet over oorlog en geweld.

Het is prachtig hoe hieraan vorm wordt gegeven in het gedicht ‘Rozen in Rafah’: Al wonen ze nu in tenten en dozen, In Rafah verkopen ze rode rozen. Ik merk dat ik wat Gaza betreft heen en weer geslingerd wordt tussen wanhoop en boosheid aan de ene kant en aan de andere kant in momenten van stilte dat van God in iedere betrokkene te zoeken. Hoeveel wanhoop en angst is er dat mensen zoveel geweld te gebruiken? Ik kan mijn oordeel over het geweld dat Israël nu gebruikt niet loslaten. Toch gaan mijn gedachten telkens vooral naar de mensen in Gaza met hun angsten, honger, en hun ont-heemd zijn. Ik zoek de stilte om me te verbinden met onze vrienden aan beide kanten van de muur, die Israël scheidt van Gaza en de West Bank. Samen met Marlies vertellen wij ons verhaal over de mensen in Gaza, die we hebben meegemaakt in de jaren dat we er cursussen gaven voor AFSC, de Amerikaanse Quaker Hulporganisatie. We hebben nu in vijf verschillende kerken onze ervaringen mogen delen. Er is heel veel betrokkenheid!

Het artikel van Lucas de Groot over hoop is juist daarom zo inspirerend omdat hij aan de hand van zijn levensverhaal van kraker, via schillenboer, bio-boer en ‘vastenziekenverzorger’ en als vredespelgrim iedere keer de hoop concreet omzette in actie.

Hoe ongelukkig ook de dood van Navalny, zijn geloof heeft hem kracht gegeven. Hij heeft laten zien dat geloof hoop kan geven zelfs in de uitzichtloze omstandigheden van het huidige Rusland. Het gaat het om mensenrechten en vrijheid van meningsuiting.

Het artikel: ‘In Godsnaam?’ geeft hier juist de goede richting aan. Niet een God die van boven alles organiseert, maar een Levenskracht die inspireert en je hoop geeft om je in te zetten.

Hoe je als een positieve antiracist kunt leven, is uitdagend. Het klinkt wat tegenstrijdig. Hoe kun je ‘positief’ en tegelijk ‘anti’ zijn? Juist met hoop op dat van God in ieder mens kan dat.

Tenslotte in ‘een vlecht van heilig gras’ beleef je hoe je door je te verbinden met de natuur de kracht kunt vinden om echt duurzaam te leven en zo aan de aarde terug te geven wat we zolang te veel hebben genomen.

Wie of wat God is, kunnen we niet in teksten in welk boek dan ook vinden, we kunnen alleen dichterbij die ondoorgrondelijke liefdes- en levenskracht komen door ons te verbinden met andere mensen en met dieren en planten. Ik wens je toe dat je door het lezen je kunt ervaren wat God met je doet.

Sytse Tjallingii (redacteur Vriendenkring)

Thema: Zaaïen van Vrede

Vrede zaaïen, geen eenvoudige of gemakkelijke bezigheid in een tijd van oorlog in Oekraïne en Gaza, en andere landen waar we minder over horen. Wapenhandel en wapenproductie draaien op volle toeren. Quakers hebben vanouds hun Vredesgetuigenis. Wat kunnen, wat moeten wij nú doen? Daarover willen we het met elkaar hebben op onze komende Algemene Vergadering (AV), waar behalve dit onderwerp natuurlijk ook de zaken van het Genootschap in de Zakenvergadering aan de orde komen, en we kijken vooruit naar de FWCC Wereldconferentie in Zuid Afrika en online later dit jaar.

We kijken ernaar uit elkaar weer te ontmoeten in het NIVON huis in Bennekom. Zaaïen van Vrede (Seeds of Peace). Lezen we de krant, volgen we het nieuws, dan zien we dat het allerminst vrede is in deze wereld. En als we de ontwikkelingen volgen zien we dat er weinig reden is voor optimisme. Maar een belangrijke invalshoek bij ons thema is hoop, de hoop die ons verbindt, die wij herkennen en die tot resultaat kan leiden. Zoals de apostel Paulus schrijft: Zo blijven dan Geloof, Hoop en Liefde.

Vorig jaar kwamen we samen rond het thema van de Wereld Conferentie in Johannesburg die later dit jaar plaatsvindt: *'Living the spirit of Ubuntu: Responding with hope to God's call to cherish creation – and one another.'*

Toegespitst op het verlangen naar en het werken voor vrede willen we het erover hebben hoe wij die hoop vast kunnen houden en niet de moed verliezen. Met ons thema zaden van vrede, maar ook zaden van hoop, sluiten we ook aan bij het thema van onze Algemene Vergadering van 2022: Inclusieve Veiligheid.

De voorbereidingscommissie (VCAV) is al hard aan het werk om er een fijn weekend van te maken waar we ons op het thema kunnen bezinnen, onze zorgen kunnen delen over de toestand in de wereld, ons bezig houden met de zaken van het Genootschap en vooral ook elkaar als Vrienden ontmoeten in een ontspannen sfeer, bij mooi weer buiten op het terras of tijdens een wandeling door de prachtige bossen.

Met vriendelijke groet en tot ziens op de AV
mede namens de VCAV
Peter Spreij (Schrijver)

Een persoonlijk verhaal over Hoop.

Door Lucas de Groot

Mijn hele leven had ik eigenlijk veel hoop. Op betere tijden, maar ook dat dingen mooier en vooral rechtvaardiger zouden moeten en kunnen worden. Ik maakte jarenlang in de Amsterdamse kraakbeweging de maandelijkse Kraakkrant. En bracht die 400 exemplaren ook zelf rond naar de 7 wijk actiecentra die ze weer verder rondbrachten. Een wervelend en spannend bestaan gevoed door een hoop hoop.

Zelf een aksiedrukkerij opzetten kwam ook voort uit hoop. En het duidelijke gevoel dat je verschil kon maken.

Toen de stad te druk werd voor me wilde ik schillenboer worden en die op halen met paard en wagen in Noord Amsterdam. Om zo de eigen varkens te voederen en de voedsel kringloop weer rond te krijgen. Boerderij gekraakt, 8 km van Amsterdam. Om biologisch boer te worden. Om verschil te maken in de landbouw. Dat deed ik 15 jaar tot er een nieuwe milieu wet kwam die uitgerekend mij, bio boer, als eerste in Nederland raakte. We moesten stoppen.

Amsterdamse Kraakbeweging

Maar hoop was er nog volop. Uit idealisme daarna een alternatief Vasten ziekenhuis begonnen en 25 jaar lang hoopvol duizenden mensen bij gestaan in dat proces van loslaten, opschonen en lichaamsbewustzijn. In de laatste jaren daarvan ging ik 4 jaar lang op pad als vredespelgrim en later als klimaat pelgrim. Lopend met een wandelkar door Engeland, Duitsland en Nederland.

Dat ik jaren daarvoor iets als God had leren kennen, inclusief het reële bestaan van een Hemel waar ik naar toe ga na mijn dood, heeft me onderweg veel vertrouwen gegeven op een goede afloop. Misschien is hoop zonder vertrouwen zelfs ondenkbaar. Mijn samenkomen bij de Haagse Vrienden werd daarin ook gevoed.

Na mijn pensionering begonnen mijn vrouw en ik op de Veluwe een nieuw leven als bio tuinders op een boerderij met 3 ha land. Om verschil te maken met een bloemen- en groente zelfpluk- tuin.

Onze hoop op een betere wereld was nog niet aan getast. Ik kwam 2 jaar

geleden terecht bij de Grootouders voor het Klimaat afdeling Zutphen/Deventer. Eerst heel enthousiast later wat minder, terwijl de groep wel groeide van 10 naar 30 mensen.

Het gevoel van Hoop was langzaam aan het weg slijpen merkte ik. In contact met mensen op straat maar ook met mijn burens. De samenleving is individualistischer en harder geworden en ik misschien ook wel (sic).

De verkiezingen waren de klap op de vuurpijl. De enorme ruk naar rechts gaven me een verwezen en desolaat gevoel. Een betere toekomst? Een andere en betere wereld? Het werd in korte tijd een steeds verder weg liggend ideaal. Mijn tuinen zijn gelukkig nog een vaste grond onder de voeten om in het klein toch nog een concreet verschil te kunnen maken. En toen zag ik in Trouw het artikel over SIRE die een nieuwe reclame campagne aankondigde met als thema Hoop. Met tips om hoop te houden in deze neerslachtige tijden... met lichtpuntjes om te durven blijven hopen. Want bij onderzoek bleek dat een grote meerderheid van de mensen de hoop naar betere tijden aan het verliezen is.

Dit zijn hun 12 tips die mijn lichtje al iets meer deden branden:

1. *Zoek de verbinding op.*
2. *Denk aan de mooie dingen.*
3. *Stel jezelf een doel.*
4. *Je kunt vaak veel meer dan je denkt.*
5. *Fantaseer over je Hoop.*
6. *Vergroot je weerbaarheid.*
7. *Je mag verdrietig zijn.*
8. *Omarm onzekerheid.*
9. *Oefen om dankbaar te zijn.*
- 10 *Doe leuke dingen*
- 11 *Je kunt alles leren.*
- 12 *Achter elke angst schuilt een verlangen. Mooi toch!!*

klimaatpelgrim

Bekijk ook de YouTube film van Lucas:
<https://www.youtube.com/watch?v=3EPpbngneSg>

De Rozen in Rafah

Andrea de Mooy, 15 maart 2024

*Daar waar de mensen leven in angst
Waar zoveel gewonden
Waar honger en pijn
Waar schuilkelders schamele tenten zijn
Aan de rand van het land
Waar de grens is gesloten
Waar het veilig zou zijn
Wordt bloed vergroten*

*Een volk als vee in een hoek gedreven
Gedoemd om te sterven
Gedoemd om te leven
De bommen, de drones en de cholera
Zelfs in honger en dorst
Jaagt de dood hen na*

*Aan de rand van die stad
Vol ruïnes en schroot
Staat een koopman met rozen
In helder rood*

*Want al is er geen brood meer
Om monden te voeden
Worden mensen verscheurd
Door pijn en door woede
Al is er geen huis meer
Om terug te keren
De mensen willen hun doden eren*

*Hun wereld verwoest
Vol van grauwtint en grijzen
En toch nog de laatste eer bewijzen
Al wonen ze nu in tenten en dozen
In Rafah verkopen ze rode rozen*

Het belang van zegenen,

verslag van Quakers en ik op donderdag, 21 maart 2024, door Marlies Tjallingii

De aanleiding voor de tekst over zegenen is dat ik op de fiets zit en denk over zegenen. Het voelt alsof ik word opgetild. Alsof er iets gebeurt wat boven mezelf uit gaat.. Ik word er heel blij van. Dan vind ik via Facebook de tekst van Yvonne over zegenen.

Geen toeval. Ik vraag haar of ik de tekst mag gebruiken. Natuurlijk! Ik weet

haar achternaam niet meer. Geeft ook niet misschien.

Ik deelde de tekst bij onze Stil Hap Snap bijeenkomst in Zwolle. Het is een diepe ervaring als we elkaar zegenen na over de tekst te hebben uitgewisseld. We deden dat ieder op onze eigen wijze.

Hoe is dat met Quakers en Ik via het scherm. We lezen de tekst samen en wisselen onze gedachten uit. We gebruiken niet allemaal het woord zegenen. Het is soms ook zoeken naar woorden hiervoor: Bidden, in het Licht houden, waarderen, dankbaar zijn voor jezelf en de ander.

Onze bijdrages zijn:

Ik wens je het beste toe of ik waardeer je, dat doe ik best vaak. Het brengt mezelf in een hetere gemoedstoestand. Het is fijn om mensen te waarderen, in gedachten en ook met woorden.

Mijn zegenen zou moeten blijken in mijn gedrag. De zegening in een kerk roept ook een hogere kracht aan: Jezus of God. Een kracht die ons te boven gaat. Dat wens je de ander toe. Zegenen is ook een uiting van waardering. “De Here zegene je en behoeve je, de Here doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig, de Here verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.”

Ik begin te dag met zegenen als een soort mantra, ook mijn dochter die het op dit moment moeilijk heet. Ik zet mensen in het licht.

Annemiek Schrijver, van de Verwondering, zei in een lezing: “En toch is het goed”, dat dacht ik ook toen ik de auto achteruit reed en tegen een andere auto botste.

In Oostenrijk groeten de mensen elkaar met Grüssst Gott, dat is eigenlijk ook een zegen.

Ik bedank iedere ochtend alle wezens, en het worden er steeds meer!
Toen ik kort in deze stad woonde kocht ik een straatkrant en de verkoper zei heel oprecht God bless you, ik kon toen met heel mijn hart terug zeggen: God bless you, omdat er echt contact was. Ook al gebruik ik het woord God zelf niet.

Ik schrijf iedere dag een paar regels , om de dag te zegenen en dank te zeggen dat er weer een dag aan mijn leven is toegevoegd. Alles wat er aan tegenslag is geweest, heeft me iets geleerd.

Onderweg naar mijn hotel waar ik nu logeer heb ik mensen gegroet en gewaardeerd. Mijn stemming werd daardoor alsmaar beter.

Zegenen is iets zeggen uit liefde of genegenheid. Het gaat niet om de woorden maar om de intentie.

Ik heb moeite met het woord zegenen. Ik ben een instrument van de wil van God, dat God door mij mag werken. Ik vraag ook dat God de ander helpt en dat God de omstandigheden van de ander verandert. Ik kan niets doen zonder dat God door mij werkt. "Make me an instrument of your peace" is het gebed van Franciscus

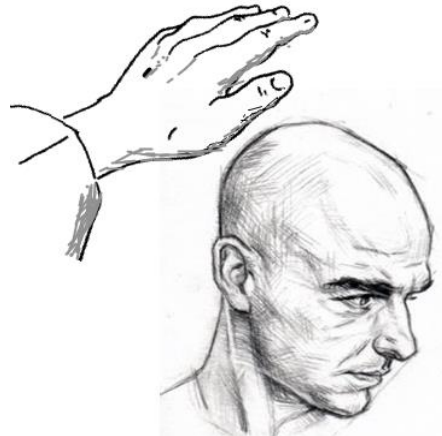
Na deze uitwisseling leggen we onze handen ergens op ons lichaam om onszelf te zegenen. We delen wat dat voor effect heeft: ik word er rustiger van, het geeft warme en verbinding.

Een van ons deelt het schilderij van een leeg aardappelveld als teken van ons dagelijks voedsel. Een diepe ervaring om dit zo uit te beelden. We zegen ook elkaar, via het beeldscherm. wat een diepe verbinding geeft het zo samen zijn.

Zegening bij opstaan:

In naam van de Universele Bron van Liefde en Waarheid zegen ik deze dag in zijn liefde, zijn vreugde, zijn geluk, zijn gezondheid, zijn stromendheid, zijn vriendschappen en relaties, zijn positieve energie, zijn vrede en in zijn diepgang zegen ik deze dag in naam van de universele Bron van Liefde en Waarheid.

Amen

Kahlil Gibran over Religie

Uit 'De profeet', door Kahlil Gibran, voorgelezen door Joke Hofman voorafgaand aan de zakenvergadering van de MiZuNe in Bennekom

En een oude priester zei: Spreek met ons over religie.

En hij zei: Heb ik vandaag over iets anders gesproken?

Is religie niet iedere daad en iedere reflectie? En dat wat geen daad noch reflectie is, maar een wonder en een verrassing die eeuwig in de ziel opborrelt, zelfs terwijl de handen de steen hakken of het weefgetouw bedienen?

Wie kan zijn geloof scheiden van zijn daden, of zijn overtuiging scheiden van zijn bezigheden?

Wie kan zijn uren voor zich uit spreiden en zeggen: 'Dit doe ik voor God en dit voor mezelf; dit voor mijn ziel en dit voor mijn lichaam?' Al je uren zijn vleugels die je door de ruimte slaan van jezelf naar jezelf.

Hij die zijn moraliteit draagt, als zijn beste kledingstuk, zou beter naakt kunnen zijn.

De wind en de zon zullen geen gaten in zijn huid scheuren. En hij die zijn gedrag definieert door ethiek, sluit zijn zangvogel op in een kooi.

Het meest vrije lied komt niet door tralies en draden.

En voor wie aanbidding een venster is, dat open maar ook gesloten

kan worden, heeft nog niet het huis van zijn ziel bezocht. Het zijn de ramen van de ziel die open zijn van zonsopgang tot zonsopgang. Je dagelijkse leven is je tempel en je religie. Elke keer dat je het binnengaat, neem je alles wat je hebt met je mee.

Neem de ploeg en de aambeeld, de hamer en de luit, en de dingen die je hebt gemaakt voor je gebruik of voor je plezier. Want in mijmering kun je niet boven je prestaties uitstijgen, noch lager vallen dan je mislukkingen.

En neem alle mensen mee: Want in aanbidding kun je niet hoger vliegen dan hun hoop, noch jezelf dieper verootmoedigen dan hun wanhoop.

En als je zou weten dat God niet jouw raadsels oplost.

Kijk liever om je heen en je zult hem met jouw kinderen zien spelen.

En kijk in de ruimte; je zult hem in de wolk zien lopen, Zijn armen uitstrekken in de bliksem en neerdalen in een ram. Je zult hem zien glimlachen in de bloemen, dan zijn handen zien zwaaien in de bomen.

Je zult zijn handen zien zwaaien in de bomen

Zweedse Quakers reageren op Militair verdrag met de VS

Vännernas samfund, kväkarna (Het Religieus Genootschap van Vrienden in Zweden). Ingezonden en vertaling Sjoerd Uitslag.

Inspraakreactie op het nieuwe militaire verdrag van Zweden met de VS. Het Genootschap der Vrienden, de Quakers, is een religieuze beweging die sinds zij werd gesticht tijdens de Engelse burgeroorlog in de 17e eeuw, werkt aan het voorkomen van oorlog en het bouwen aan vrede.

Onder de 109 organisaties die door de regering zijn benaderd voor zienswijzen met betrekking tot de ratificatie van het Defence Cooperation Agreement (DCA), bevond zich slechts één vredesorganisatie. Daarom, ongevraagd, schrijven wij deze inspraakreactie. Al was het slechts omwille van de toekomst. Het moet officieel worden gedocumenteerd dat er meerdere stemmen klonken voor vrede die zich hebben verzet tegen een verdrag dat Zweden met een regelrechte oorlogsdreiging kan confronteren.

Het Defence Cooperation Agreement (DCA) geeft de VS toestemming om 17 Amerikaanse legerbases in te richten op Zweeds grondgebied. Wanneer deze bases zijn voltooid zullen de VS soldaten, hun families en alle noodzakelijke grondpersoneel stationeren op deze voor Zweden volkomen afgegrensde terreinen. Op deze terreinen kunnen militair materieel en wapens worden opgeslagen waarvan de aard en hoeveelheid zich buiten Zweeds toezicht bevinden. Deze gebieden zullen zich kunnen beroepen op zogenaamde immuniteit, wat onder meer inhoudt dat daar de Amerikaanse en niet de Zweedse wet geldt. De VS zullen vrije doortocht krijgen naar en van deze bases. Zweden zal noch vervolging kunnen instellen, noch erop toezien dat Zweedse wetten, de internationale mensenrechten of vakbondsrechten worden gehandhaafd op deze bases. Het verdrag, dat minstens 10 jaar geldig is, beperkt niet het aantal Amerikaanse soldaten of hoe lang

een VS legerbasis in Zweden (van de website van de Zweedse Quakers)

deze soldaten mogen blijven. Bovendien doen de Zweedse overheidsinstanties in dit verdrag afstand van het recht om Amerikaanse vaartuigen, vliegtuigen of civiele voertuigen te inspecteren.

De logica achter de garantie van politici dat Zweden ondanks zijn steeds nauwere samenwerking met de VS veiliger wordt in deze onzekere wereld, wordt steeds moeilijker te begrijpen. Vooral wanneer het fundament van deze trans-Atlantische samenwerking berust op een kernwapendoctrine. Wat kan het bijvoorbeeld in de praktijk betekenen dat een zelfstandige natie afziet van het recht om binnen haar eigen territorium Amerikaanse vaartuigen, vliegtuigen of burgervoertuigen te inspecteren? Of dat de VS wapens mogen opslaan op voor het gastland volledig afgesloten bases? Wat houdt het in dat de VS vrije doortocht krijgen naar en van hun bases? De moderne kernwapens zijn relatief klein, makkelijk te hanteren en transporteren in voertuigen, vliegtuigen en op vaartuigen. Als er een lading kernraketten naar één van deze 17 belofde bases wordt gevlogen en daar wordt opgeslagen of als er tussen deze bases kernwapens worden vervoerd over de provinciale weg- wie kan dat in het gastland in de gaten houden? Wordt het daardoor veiliger voor ons? Omringd door buitenlandse militaire installaties die massavernietigingswapens kunnen herbergen?

Keer op keer heeft de geschiedenis laten zien dat vrede en daadwerkelijke veiligheid nooit gebouwd kunnen worden op bewapening en oorlogsvoorbereiding.

Keer op keer heeft de geschiedenis laten zien dat wanneer een klein land een deel van zijn soevereiniteit afstaat aan een groot land, dat daarmee het recht wordt opgegeven om over het eigen lot te beschikken. Ook dit legt de basis voor gewapend conflict. Want wat is er dierbaarder voor een land en zijn volk dan vrijheid en de wil van dat volk om voor die vrijheid te vechten? Het is absurd om te geloven dat je vrijheid en veiligheid kunt bouwen met onvrijheid en wapens.

Daarom schrijven wij deze officiële zienswijze. We doen een beroep op hen die nu het besluit gaan nemen over de ratificatie van het DCA om daar nog eens goed over na te denken. Vrede is wat wij willen, niet de aanloop naar een nieuwe wereldoorlog.

Het dagelijks bestuur
Vännernas samfund, kväkarna

[https://drive.google.com/file/d/11jWjuFXs1imSv-
iu TRSc9oIS39wwlr7/view](https://drive.google.com/file/d/11jWjuFXs1imSv-
iu TRSc9oIS39wwlr7/view)

People's Craft Training Center

Dit is een project in India die het Quaker Hulp Fonds financieel ondersteunt. Eén van de Quakers, Marie-José Wouters is direct betrokken bij PCTC.

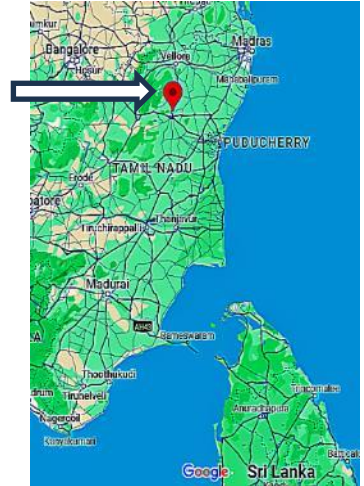
Sinds 1991 bestaat dit centrum, dat zich voornamelijk richt op mensen met een handicap, waaronder veel vrouwen en kinderen om ze te helpen bij hun weg naar zelfstandigheid. Er is veel aandacht voor duurzaamheid en zelfredzaamheid. Het centrum bevindt zich in Thurinchapuram, 200 kilometer ten zuidwesten van Madras. Ongeveer tussen Madras en Bengalore en dan 100 km naar het Zuiden.

Er worden op dit moment 92 mensen gesteund, waarvan 37 een kalf hebben gekregen en 29 een geit, waar ze voor leren zorgen. Deze jongvolwassene was eerst hyperactief en zwierf rond. Nu blijft hij thuis en zorgt voor het kalf. Een dove man kreeg een geit. Hij heeft geleerd haar te melken en spaart om meer geiten te kopen. Verder worden er 70 kinderen opgevangen waarvan de ouders geen schoolgeld kunnen betalen en zo kunnen zij ook de school bezoeken. Er is een zeer gemotiveerde staf, met aan het hoofd Xavier Mariadoss, de stichter van het centrum en Xavier Anuraag, curator.

Het Quaker Hulpfonds steunt PCTC met 1000 euro per jaar. Wij willen dit bedrag graag minstens verdubbelen en hopen dus dat jullie daarbij gaan helpen!

Graag je bijdrage, vanaf 50 euro, onder vermelding van PCTC naar IBAN: NL94 TRIO

0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam

De gelovige mens Navalny

Door Irene Visser

Kortgeleden werd bekend dat de Russische dissident en oppositieleider Aleksej Navalny was overleden. Het droevige nieuws ging de wereld rond en Navalny's leven werd in veel kranten en andere media herdacht.

In een kerkdienst die ik bijwoonde werd een gedeelte voorgelezen uit een toespraak van Navalny die hij in 2021 hield voor de Russische rechtbank. De toespraak is in vele talen vertaald en samengevat, maar juist dit gedeelte, gepubliceerd in het dagblad Trouw, werd vaak niet meegenomen in de samenvattingen.

Dat is jammer, want het geeft ons een goede indruk van de mens die Navalny was, en voegt wel degelijk iets toe aan alles wat we al van hem weten. Om deze reden wil ik het citaat hier weergeven.

“Het punt is, Edelachtbare, ik ben een gelovig mens. Ik word daar vaak om bespot. Mijn omgeving bestaat voornamelijk uit atheïsten. Ik was er vroeger zelf ook een, behoorlijk militant zelfs.

Maar nu ben ik een religieus persoon en dat maakt een groot verschil bij wat ik doe. Het maakt alles veel gemakkelijker. Ik pieker minder, ik heb minder dilemma's in mijn leven, en dat is omdat er een Boek is dat in grote lijnen beschrijft wat ik in welke situatie moet doen. Natuurlijk is dat niet altijd gemakkelijk maar over het algemeen probeer ik het. En die morele leiding van het geloof is waarschijnlijk de reden waarom het voor mij gemakkelijker is dan voor vele anderen om politiek te bedrijven in Rusland.

Ik vind het niet aangenaam om hier te staan, maar ik heb geen spijt van hoe het allemaal gelopen is. Omdat ik ook een soort voldoening voel, want ik heb in een moeilijke tijd gedaan wat de geboden, de leefregels, mij zeiden.”

Het is waardevol om Navalny's eigen woorden over zijn geloof te lezen, niet alleen omdat daar zo weinig van bekend is, maar ook omdat we hierdoor kunnen aannemen dat hij door zijn geloof kracht en troost ondervond tijdens zijn zware jaren van vervolging en gevangenschap.

In zijn brieven uit de gevangenis gebruikte Navalny vaak verwijzingen naar

bijbelse en religieuze zaken. Zo schreef hij aan de voormalige Sovjet gewetensgevangene Natan Sharansky dat hij de eenzame opsluiting die hij onderging in de Stille Week voor Pasen wel passend vond bij deze tijd van het kerkelijk jaar. Citaat uit deze brief: *Toch is het 'vrijheidsvirus' nog helemaal niet uitgeroeid. Het zijn er geen tientallen, of honderden, zoals vroeger, maar tien- of honderdduizend, die zich uit durven spreken voor vrijheid en tegen oorlog, ondanks de bedreigingen. Er zitten er honderden in de gevangenis, maar ik weet zeker dat ze zich niet laten breken en dat ze niet op zullen geven.*

En velen van hen putten kracht en inspiratie uit jouw verhaal en uit wat ze van jou meekrijgen.

Ik ben absoluut een van die mensen.

Dank daarvoor.

Je Aleksej

En hij besloot een andere brief aan de joodse Sharansky met de woorden "L'Shana Haba'ah B'Yerushalayim," wat betekent: "volgend jaar in Jerusaleem," een traditionele groet bij het joodse Pesachfeest.

Citaat uit deze brief: *Maar ik blijf geloven dat wij het goed zullen maken en dat er in Rusland op een dag zal zijn wat er niet is geweest. En dat er niet zal zijn, wat er was.*

En tja, waar kun je de Heilige Week beter doorbrengen dan in het extra strenge regime!

Nogmaals, ontzettend bedankt.

Een omhelzing,

Aleksej

Navalny was een spreekbuis voor rechtvaardigheid en waarheid, en zijn oppositie tegen de machthebber Poetin was een inspiratie voor velen. Hij verwachtte niet te kunnen winnen, maar zei wel dat hij in elk geval de troostrijke wetenschap zou hebben dat hij een eerlijk leven had geleid.

Hoe wij Friezen in Overasselt integreerden.

Dorpskrantbijdrage van Jannie de Jong-Vlas

In een van de Dorpskranten van het afgelopen jaar noemde iemand in een artikel zijdelings zijn Friese voorouders. Dat bracht me op het idee eens een stukje te schrijven over ons.

Het was het jaar 1970. Johan, mijn man, werkte vanaf het begin van dat jaar bij Philips Nijmegen, afdeling ontwikkeling van chips. Wij verwachtten ons eerste kindje in december en waren heel blij dat we een woning in aanbouw konden kopen in Overasselt. Ik hield altijd al van het platteland en wilde liever niet in Nijmegen wonen. Ik ben geboren en getogen in de stad Sneek, maar was van jongs af aan een buitenmens. Johan komt uit Leeuwarden. Toen het huis in Overasselt klaar was moest er eerst nog gestookt worden alvorens we er in konden trekken. Er was toen nog geen gas in Overasselt. We hadden een kachel, brandend op kolen. We kookten op butagas, zoals de meeste mensen in Overasselt toen.

Johan had bij Philips Jan van Hout uit Overasselt leren kennen. Het waren Jan en zijn vrouw Narda die ons huis droog hebben gestookt, alvorens wij er eind november introkken. Op eerste kerstdag werd een zoon geboren. We hadden toen nog geen telefoonaansluiting. Johan is lopend naar dokter Vorstenbosch op de Kasteelse straat gegaan om te vragen of hij wilde komen. Het werd wel een heel aparte, maar mooie kerst. Onze ouders kwamen met z'n vieren op tweede kerstdag, ondanks slecht winterweer onderweg. Narda, met haar 3 jongetjes, kwam ook al heel gauw op kraamvisite. Hoe was het om als protestante noorderlingen in Overasselt te wonen? Een paar heel aparte ervaringen: Carnaval was voor ons een totaal onbekend verschijnsel. We werden door iemand, die ik had leren kennen, gevraagd lid te worden van carnavalsvereniging "Krek so mot ut" en dat deden we. Er was zo nu en dan een gezellige avond. Maar het echte carnaval vond plaats op straat en in de cafés, in februari of maart. Het begon in de kerk, met een

carnavals mis, zegening door “meneer pastoor” en carnavaleske muziek. Dit allemaal was ondenkbaar in de Protestantse traditie.

Ook de kermis begon hier pas echt op zondag, nadat in de kerk de kermis mis had plaats gevonden, weer met passende, vrolijke muziek. In Sneek had de kerk niets met de kermis te maken. Strenge protestanten mochten niet eens naar de kermis.

Onze zoon werd bijna 4 jaar. Hij ging al vanaf zijn tweede naar de “peuters-peelzaal” en ik dacht dat het verder wel vanzelf zou gaan. Narda kwam echter zeggen dat we hem moesten opgeven voor de kleuterschool. Meneer pastoor (ook lid van het schoolbestuur) had het afgekondigd van de preekstoel en het had in het parochiebladje gestaan. Wij waren daarvan natuurlijk niet op de hoogte. Eenmaal op de lagere school deden onze kinderen (we kregen twee kinderen) niet mee aan communie en vormsel. Ze waren er in de kerk wel bij. Ze werden opgevangen door ouders van een vriend/vriendinnetje. Wij als ouders gingen ook naar de kerk.

Het feest waar onze kinderen wel volop aan mee konden doen was het kindercarnaval. Alle Overasseltse kinderen waren welkom in “de Ster” of “de Zon”. Het was fantastisch wat de carnavalsverenigingen voor de jeugd organiseerden. Ik wist in het begin niet hoe ik onze dochter moest “opdirken”, voor de zoon was het meer standaard: boerenkiel, rode zakdoek, zwarte pet. Alle kinderen konden ook meedoen aan de kinderoptocht, ieder jaar weer. De meeste buurten maakten een eigen wagen, waarop de kinderen van de buurt een plekje kregen. De vaders timmerden, de moeders naaiden. Het resultaat in onze buurt mocht er ieder jaar wezen en we hadden altijd een mooie prijs.

Kwamen tijdens de carnavalsdagen de kinderen op de eerste plaats, ongeveer een maand later was er, althans in onze buurt, een gezellige avond voor de ouders, om de beurt bij iemand thuis. Dan zetten we als ouders “de bloemetjes buiten”. Toen wij aan de beurt waren was het ook groot feest. Stilletjes aan dronk ik, niets gewend, de nodige Jägermeister. Je dronk het in kleine glaasjes en het was lekker zoet. Maar het resultaat was zuur: ik werd ik zo misselijk dat ik moest overgeven en op bed verdween. Maar voor het zover was had ook ik de grootste lol.

Ik pakte weer mijn beroep op toen onze jongste een jaar of twee was. Ik vond in het moederschap en huisvrouw-zijn niet genoeg bevrediging. Veel later heb ik gehoord dat daar wel “kwaad” over gesproken werd. Vandaag de

dag werkt het gros van de moeders met jonge kinderen. Ik zocht een hulp in de huishouding en weer was het Narda die mij hielp. Zij werd benaderd door mijn latere “rechterhand ” met de vraag wat voor lui wij waren. Narda stelde haar gerust.

Ik ontmoette vanaf het begin dat we in Overasselt woonden mensen: in de winkels, bij de peuterspeelzaal, op het schoolplein, op de gym, enz. Al met al kenden de mensen mij toch al gauw, op zijn minst van gezicht. Johan was in het begin minder bekend, misschien een beetje van de Aktiegroep Politieke Bewustwording (APB), maar later in de kaartwereld. Eerst was hij bij het rikken, later vroeg Louis Derks (een bekende in het dorp) hem mee te helpen met het opzetten van een bridgeclub. Zo burgerde ook Johan in. Van Bennie van Langen kregen we als nieuwe inwoners een schilderijtje van de Maas (“een Bennie”). Van slager van Lin kregen we een groot stuk bief toen onze oudste geboren werd. Alles hielp mee om ons langzamerhand thuis te gaan voelen in Overasselt.

Al met al vinden we het hier prima wonen. We vinden het aantal voorzieningen voor zo’n klein dorp groot, we vinden de mensen actief op veel gebied (ik denk aan de sportclubs, aan de mogelijkheden op muziekgebied, aan de Veldschuur, aan de Buurderij, aan de Dorpsbijeenkomsten in het Verenigingsgebouw, aan de filmgroep, aan de theatergroep, aan de verkeersgroep, aan de KBO, enz.) en er is aandacht voor elkaar. Ook nieuwkomers (waaronder ik onszelf niet meer reken) doen mee.

Dank aan iedereen die er een steentje aan bijdraagt.

Overasselt met dorpskerk

Nescio

Door Erik Dries

Nescio.: Het pseudoniem J.H.F. Grönloh, betekent: Ik weet niet, of: ik weet het ook niet, of ik weet het niet meer, of: je kunt maar nooit weten. Nog nooit is Nescio zoveel gelezen als in deze tijd. Nescio kerkte bij de vrijzinnigen in het gebouw dat tegenwoordig bekend staat als Paradiso. Grönloh kwam daar regelmatig (dat wil zeggen elk jaar met kerst en oudjaar):

Nescio

Transformatie

Transformatie zet dingen op zijn kop. Bij een transformatie worden overtuigingen, gewoontes en gedrag die je lang geholpen hebben om je staande te houden, aan de kant gezet. Je ziet de wereld nieuw. Na een burn-out kijk je anders naar jezelf en de werkomgeving. Als je een bepaald geloof ontgroeit, verandert je blik. Als je uit een onderdrukkend huwelijk ontsnapt, leer je voor andere dingen te kiezen. Je stapt uit een wereldbeeld dat je met opvoeding en ervaringen hebt meegekregen en ziet jezelf, hemel, aarde en mensen anders. Opeens of geleidelijk aan. En dat nieuwe leven is spannend. Elke stap is nieuw. Past deze stap bij de vorige?

Ooit

Er was een stuk land in 1652, (start van de Quakers in Engeland) het lag er kaal bij. Er was een stuk land in 1930, (herstart van de Quakers in Nederland) het lag er kaal bij. Enkele mensen met eenzelfde levensovertuiging kwamen bij elkaar. De grond werd vruchtbaar gemaakt. Er werd een mooi tuinhuisje op gezet. Er werd geploegd, gezaaid, gebouwd.

Er kwam een bescheiden oogst, die jaar na jaar groter en meer divers werd. Aardappelen en peen, maar ook appels, noten, aardbeien, abrikozen, pogingen tot druiven en vijgen en nog veel meer. De hele buurt kon ervan genieten. En de werkers werden er door gevoed en gesterkt.

De groeikracht is enorm in een tuin, een stuk natuur. Als je het niet goed bijhoudt groeit het boven je pet. Dat is wat gebeurde. Het bestaande werd aangevuld met peren- en pruimenbomen, avocado, postelein, brandnetels, bijen. En sommigen werkten zich helemaal de tandjes. Er waren er ook die geen energie meer hadden, of de tuin niet zo interessant meer vonden. En her en der waren door de overheid soortgelijke tuinen ingericht, waar veel professioneler werd geteeld en gekweekt.

De tuin verviel. Er woekerde van alles, niet alles werd meer geoogst. Het

huisje zakte scheef. De oude werkers stierven en er kwamen weinig nieuwe bij. Er waren discussies over wormen, kunstmest, houtrot, waterstand, de juiste appel, nieuwe manieren van oogsten, permacultuur, biologisch dynamisch, schapen houden. Dat verbeterde de oogst allemaal niet.

Vreemde tijden

Niks nieuws: we leven in vreemde tijden. Dat is altijd zo geweest. Je moet er niet aan denken hoe angstig en onheilspellend leven in de vorige eeuw bij tijden is geweest.

Is deze tijd anders, écht anders? Deze tijd met klimaatcrisis, Kunstmatige Intelligentie, manipulatie van groepen via sociale media, ieder in zijn eigen bubbel, polarisatie, oorlogen... 2023 Is een schokkend jaar. 'We springen uit de modellen'

staat er in een artikel in de Trouw over de temperatuur op de noordpool. Er is behoefte aan zekerheid in onzekere tijden. En daar zorgt de populist dan wel voor. Er zijn vreemde leiders her en der aan de macht.

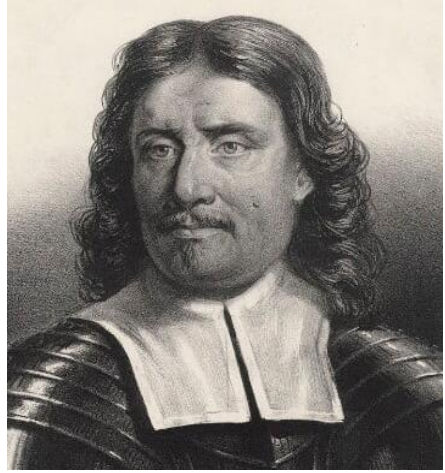
Wat doet het met je? Je trekt je terug, of misschien heb je behoefte iets te doen. Behoeft je uit te spreken. Maar in die kakofonie van geluiden... en in de wereld van de sociale media,...de invloed van bedrijven, landen, influencers worden we continu gebombardeerd met informatie. Communicatie en informatie worden vervuild. Alles kan en wordt gemanipuleerd. De ene hype is nog niet voorbij en de volgende staat alweer voor de deur. Ook in de wereld van spiritualiteit. Goeroe na goeroe, boek na boek, topic na topic. Als zwemmen in woelig water. Golven hoger, desoriëntatie, wrakhout...

Je uitspreken.

Wat is het nut nog van demonstraties tegenwoordig? Het is nooit ingewikkeld geweest om mensen te mobiliseren of op te hitsen, maar nu, met deepfake etcetera, wordt manipuleren nóg makkelijker. No to Nato, het allitereert lekker, maar ik zou wel twee keer nadenken voor ik erin mee ging lopen. Speak truth to power. Welke truth? Truth heeft voor ons wél altijd te maken met liefde en samenwerken. Gewoon, zoals het pantoffeldiertje; we worden

Goeroe na goeroe

George Fox en Oliver Cromwell: face to face in 1652

aan-

getrokken door warmte, licht en voedsel, en we keren ons af van kou, duisternis en harteloosheid.

Tegen welke ‘power’? In 1652 sprak George Fox face to face met Cromwell. De power was niet ver weg. En er was een relatie mee. Vertaald naar nu zou ik een relatie moeten ontwikkelen met B & W van mijn dorp of stad, van mijn stadsdeel. Ken ik die? Heb ik daar een relatie mee? Pas dan heeft het misschien zin hen de truth te zeggen en hopen dat ‘t doordringt en doorsijpelt naar boven.

Leven met niet weten

Er lijkt een zekere desoriëntatie gaande te zijn. In de wereld, het land en ook bij de Nederlandse Quakers. Desoriëntatie betekent angst. De drie mentale reacties op angst zijn agressie, depressie of afhankelijkheid. Lichamelijke reacties: vluchten, vechten of bevriezen. Al naar onze aard hebben we de neiging om boos te worden, somber te worden, kracht te zoeken in anderen of wat anderen zeggen, om je terug te trekken of om te verstijven.

Kunnen we de onzekerheid ook omarmen?

Leven met enorme twijfel? Met Niet-Weten. Nu niet te snel ‘ja ‘ zeggen, want dan ontken je dat je ‘niet weet’. Kan je leven met ‘ik heb geen antwoord, ik heb geen mening, behalve een heel voorlopige’? Leven met het besef dat ik het helemaal fout kan hebben, zelfs met het weinige dat me nog houvast geeft. Dat ik anderen niet kan helpen in hun behoefte aan zekerheid. Dat gebeurt ook bij een transformatie. Dan kan je twijfelen over keuzes en gedrag in het verleden, onzeker zijn over stappen in het heden, geen idee hebben over gebeurtenissen en paden in de toekomst. En ondertussen

zijn er mensen die zeggen dat het dom is wat je doet, er zijn er die waarschuwen voor allerlei gevaren, er zijn er die je toejuichen, er zijn er die je roepen maar die je niet kan zien omdat ze al zo ver zijn.

Kan je tastend verder? Blijven fluiten in het donker?

Transformatie van het genootschap?

We zijn een grijs en krimpend clubje mensen. We staan in een traditie, voelen een verantwoordelijkheid. Er is veel te doen en de tijden zijn vreemd. Moeten we veranderen? Veranderen is niet hetzelfde als een transformatie ondergaan. Veranderen is een beetje aanpassen. Een beetje zus, een beetje zo, een beetje bijsturen. Commissietjes samenvoegen, geblinddoekt optimistisch blijven denken over groei en eeuwig leven van Quakers. Roeien met de mensen die we hebben, tempo een beetje aanpassen, beetje klagen, beetje nostalgisch mijmeren over hoe het was.

Kan je een transformatie forceren? Wordt een transformatie niet vaak in gang gezet door iets van buiten? Die burn-out overkwam je, dat incident was de druppel, die ervaring met dat andere geloof maakte dat je anders ging kijken. Die verliefdheid of dat sterven van die geliefde had je niet in de hand. Dat ouder worden houdt je niet tegen. Wij gaan meemaken dat leden sterven, dat oogsten gaan liggen rotten. Dat we geen overzicht meer hebben in wie wat doet en hoe. Dat we niet meer weten wat ónze rol is in de veelheid aan geweldige activiteiten die al worden verricht door de overheid, op universiteiten, door NGO's, door vrijwilligers in wijken, landen enzovoort. Zal dat de prikkel van buiten zijn die ons aanzet tot een transformatie? De veroudering, de krimp, een identiteitscrisis? Sommige ouderen zien hun energie verminderen, kwalen toenemen, de maatschappij veranderen en kiezen ervoor om aan hun innerlijk kompas en uiterlijke rol te werken. Gewoon met gezond verstand beginnen aan een nieuwe fase, twijfel toelaten over ideeën en acties van vroeger, onzekerheid over je betekenis nu accepteren, plannen voor de toekomst in vraagtekenpapier inpakken. Bij het ouder worden een ander mens worden, en anders gekend worden.

Kiezen voor Toevluchtsoord

Stel je voor. Er is een plek waar geen vervuilde communicatie is. Waar je welkom bent precies zoals je bent. Er is vriendelijkheid en geen oordeel. Een heel merkwaardige plek dus. Het is daar bekend dat je een goed hart hebt en men weet wat je doet, waar jij je voor inzet, waar je hart naar uitgaat. Er is ruimte om over jouw twijfel en onzekerheid te praten. Ze weten het daar allemaal niet. Toch word je er gestimuleerd, je wordt ondersteund en je vindt er inspiratie. Er zijn wel mensen die je willen helpen met waar jij je voor inzet. Misschien groeit er wel een grotere actie uit die verbondenheid voort, wat ze vroeger een concern noemden. Maar al die activiteiten, wat jij

en die anderen wél of niet doen, dat is wat anders dan wat je er voorál vindt. Je zou bijna zeggen dat die activiteiten wel belangrijk zijn en dat daar altijd beter en meer aan gewerkt zal kunnen worden, maar dat ze in feite secundair zijn. Ze zijn in het oog springend; die inzet en tijd die jij besteedt aan de voedselbank of tegen de wapenhandel. In navolging van de onnavolgbare. (Trouwens, niet dat actie van je verwacht wordt hoor! Want feitelijk weten we niet of dat ‘truth’ is. Iedereen heeft een eigen netwerk, talenten en eigen tempo!) Maar alles wat je doet is dus een soort van secundair. Het kleine ‘niet-weten’, het twijfelen aan alles en openstaan voor alles, dát is de kern van dit genootschap. En de liefde die deze pantoffeldiertjes onderling daarom voor elkaar voelen.

Transformatie van het genootschap en ik

Wat vind je hiervan: Het genootschap gaat zich herbronnen.

We zijn lid van dit en van dat. We steunen me zus en me zo financieel. We hebben een x bedrag in stenen en een x bedrag cash. We hebben leden en geïnteresseerden, commissies, een website en een maandblad. We gaan herbronnen, alles tegen en in het licht houden.

Vanuit het idee dat alles wat we doen en hebben bij het ‘secundaire’ hoort.

Vanuit het idee dat veel van dat alles verwilderde natuur is. Heerlijke besjes voor wie ze weten te vinden, oh ja en lekkere peentjes daar in die hoek.

Zonde van al die appels die liggen te rotten.

Herbronnen: Wie brengt het geld persoonlijk naar goede doel Y omdat ie zich daar echt betrokken bij voelt? Wie wil écht lid worden van en tijd besteden aan ‘kerk in de stad’ omdat dat iets diep in hem/haar aanspreekt? Mogen we in het vervolg korter dan drie jaar lid zijn van een commissie? Gewoon even een half jaar? Heb jij een idee dat nog nooit is geprobeerd, of al twee keer? Past het bij de warmte, het licht en de voeding die wij pantoffeldiertjes zo op prijs stellen? Kom maar uitproberen.

En als er geld vrijkomt in het genootschap, bijvoorbeeld door een legaat of de verkoop van een huis? Nou, dan delen we een gedeelte van dat geld door het aantal leden (de rest wordt belegd voor goede ondersteuning van bijv.

QCEA op lange termijn). Daarmee weet iedereen het maximum dat hij of zij zou kunnen gaan besteden. Als jij iets wil steunen, stimuleren, helpen, en je ons kan vertellen hoe het past bij de warmte, het licht, de navolging van de onnavolgbare, en waarom jouw hart daarnaar uitgaat als secundaire activiteit in je leven, dan mag je beginnen met een deel van ‘jouw’ geld daarvoor te souperen. Mini concerns.

We monitoren het met ons gezonde verstand, maar we maken er geen drukte over; het primaire blijft het warme-samen-niet-weten.

In godsnaam?

Deel van de introductie voor "In godsnaam goddeloos, non-theïsme in modern Quakerisme", door

David Boulton, Vertaling door Jelena Kasteel.

Wat beweer ik? Zeg ik dat religie een langduurende fout is, een grote leugen, een illusie?

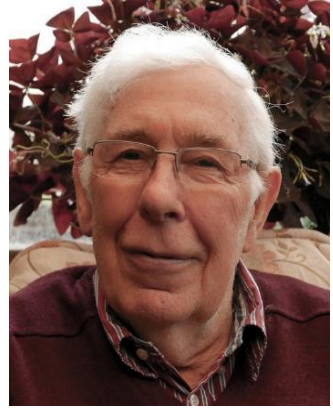
Nee, zeker niet! We hoeven niet ver te zoeken om voorbeelden van de inspirerende kracht van de religieuze impuls te vinden: in onze grote kunstgalerieën en kathedralen, in onze poëzie en literatuur, onze mythologie en muziek, in dans en drama. In Gandhi en Martin

Luther King, in het Leger des Heils, in het Rode Kruis en de Rode Maan en ja, in Quaker Social Action. We hebben de religieuze impuls nodig, maar we kunnen wel zonder de bovennatuurlijke fundering. Waarom zouden we onze menselijke waarden van waarheid, schoonheid, integriteit en medeleven verklaren door een fantasiewereld, een andere wereld, de mythologische belofte van een leven na de dood, het idee dat we producten zijn van een bovennatuurlijk, bovenmenselijk wezen? In de woorden van de dichter Stevie Smit: waarom "toestaan dat god wordt gekoppeld aan een leugen"?

De leugen is niet "God", maar het over-gesimplificeerde, letterlijke idee van God: het idee dat "hij" of "zij" bestaat onafhankelijk van ons menselijke bewustzijn en gecodificeerd in onze menselijke taal. Het gevaar van het verhaal over God letterlijk te nemen is dat het ons ontlast van de eindverantwoordelijkheid over ons eigen lot. Het creëert een verlamd fatalisme en bagatelliseert dit leven tot alleen een voorbereiding op het volgende leven, het geeft een onechte legitimiteit aan "goddelijk" en demoniseert het "goddeloos".

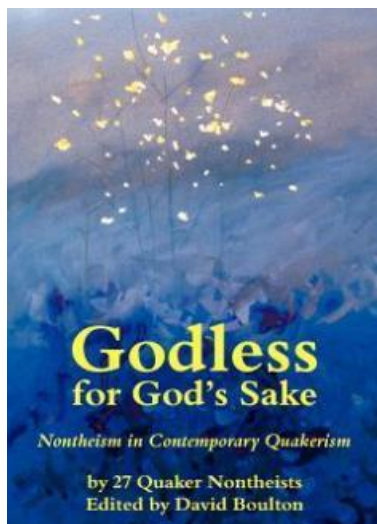
Maar bovennatuurlijk is niet de enige optie. Religieuze humanisten of niet-theïsten, als ze de God-taal niet helemaal kwijt willen, kunnen God herinterpreteren zonder toevlucht te nemen in het grove letterlijk nemen. (En God "herinterpreteren" is wat wij mensen hebben gedaan sinds we het God-idee hebben verzonnen. De tribale monster-god van oud Israël die zijn mobiele huis had in de Ark van het Verbond was geherinterpreteerd als een transcendente hemelse vader, die weer geherinterpreteerd werd als het Woord belichaamd in Jezus. In de 17e eeuw werd hij weer geherinterpreteerd door Vrienden als het innerlijk licht van het geweten. We kunnen ons voorstellen dat dat proces niet plotseling had opgehouden in 1652.)

Een manier om God te herinterpreteren in de 21e eeuw is om hem te zien als

David Boulton

de protagonist in onze grote erfenis van God-verhalen. Deze God is onze menselijke creatie, onze fantasierijke fictie. We maakten verhalen om onze wereld beter te kunnen begrijpen, we hebben ze gemaakt rond dit centrale personage, gemaakt naar ons eigen evenbeeld. God - inderdaad, alle goden, geesten, engelen, duivels, demonen - zijn onze eigen literaire creaties. Ze zijn echt in de zin waarin ook Shakespeares Hamlet, Homerus zijn Odysseus, Sophocles' Antigone en Melvilles Ahab echt zijn. Net zoals deze fictieve protagonisten representeren ze *menselijke* karakteristieken, typeren *menselijke* waarden en verklaren een *menselijke* toestand, op de zelfde manier doet dat ook de Bijbelse God. Om God te vergelijken met Hamlet en de rest klinkt alleen maar absurd en heiligschennend voor diegenen die de sleutelrol van verhaalvertelling niet begrijpen. Shakespeares fictieve Hamlet is vele malen reëler en completer, veel *menselijker* dan de historische Amleth waarop hij vermoedelijk is gebaseerd. Shakespeares prins schonk aan de mensheid innerlijkheid en introspectie door zijn monologen. Amleth leefde, vocht, stierf en is er niet meer. Hamlet zal altijd blijven leven. Dat is wat fictie kan doen en God als een verhaal gaat boven alle andere verhalen.

Als we de boeken lezen of films kijken van Tolkiens The Lord of the Rings, klagen we niet dat het bestaan van hobbits en orks niet wetenschappelijk bewezen is. We weten dat het gaat om verbeelding en fictie. We weten dat we door de fictieve wezens ons menszijn onderzoeken en vieren: onze lichte en onze donkere kanten. Zo gaat het ook als we bewust onze verbeelding toelaten in het drama van het religieuze geloof, als we de overgang maken van de dagelijkse proza naar de poëzie van de God-taal. Toelaten dat het goede gekoppeld wordt aan een fictie, een beeld, een symbool is heel iets anders dan het koppelen aan een leugen.

God begrijpen op deze fictieve en symbolische manier heeft ook een andere dimensie. Het vraagt van ons om na te denken over wat het woord God symboliseert. Wat is de kern van de metafoer? Wat is het dat we loven, erkennen en vieren als we God loven, erkennen en vieren? Wat anders dan de waarden die onze traditie heeft toegeschreven aan God? Waarheid, integriteit, rechtvaardigheid, liefdevolle vriendelijkheid en mededogen. Is dat niet precies

waar het woord God voor staat?

Het evangelie van Johannes uit de late 1e of vroege 2e eeuw vertelt ons wat God betekent: God is liefde. Soefi dichters vertellen ons dat “het licht in onze zielen God is”. De 17 eeuwse proto-Quaker Gerrard Winstanley vertelt ons dat God rede, gemeenschap en liefde is. William Blake vertelt ons dat “alle goden leven in de borst van de mens” en dat God “genade, mededogen, vrede en liefde is”: allemaal menselijke waarden.

De 19 eeuwse auteur van *De Essentie van het Christendom*, Ludwig Feuerbach vertelt ons dat liefde “is God zelve en daarbuiten is er geen God”. Liefde in actie levert de bouwstenen van het geloof. Voor Feuerbach is een atheïst niet degene die de objectieve *existentie* van God ontkent, maar degene die de *attributen* van God ontkent: liefde, mededogen, wijsheid, rechtvaardigheid. Men kan *geloven* in God in de zin dat men de ultieme autoriteit aan deze waarden toevertrouwt. Maar dat is iets totaal anders dan geloven dat God zelf bestaat.

Een illustratie: een Indische arts in Londen versiert zijn praktijk met een schitterend beeld van Ganesh, de Hindu god met een olifantenhoofd. Een van zijn patiënten is een beetje verbaasd; hoe kan een ontwikkeld, goed opgeleid arts ruimte geven aan zo’n bizarre afgod? Dus hij confronteert de arts: “Geloof u echt dat een god met olifantenhoofd bestaat?” En de arts antwoordt: “Ik geloof en heb volkomen vertrouwen in alle eigenschappen van Ganesh - behalve dat hij bestaat!”

De niet-theïstische Quaker - in ieder geval, deze niet-theïstische Quaker - gelooft en heeft volkomen vertrouwen in de eigenschappen van een God die hij ziet als niet meer, maar ook niet minder dan het symbool van die waarden. Ik zou de God-taal niet willen elimineren uit onze religieuze gesprekken net zo min als ik rijm en ritme uit de poëzie zou willen elimineren. Dus wanneer we in onze Quaker bijeenkomsten zoeken naar de leiding van de geest, verwachten we niet de instructies van de maker van het universum of dat we in een soort mystieke communicatie zijn met de heilige geest van Jezus. Maar ik geloof dat de gehele menselijke geest van “genade, mededogen, vrede en liefde” smeekt om gehoord te worden en we moeten er gehoor aan geven.

QCEA: Quaker Raad voor Europese Zaken in 2024

door Tracey Martin,

Tracey, kwam in november 2022 bij QCEA. Ze is een Quaker-activist en facilitator die meer dan 25 jaar ervaring in de internationale ontwikkelingssector, op hoofdkantoor-, regionaal en landelijk niveau, naar QCEA zal brengen. Als je door Brussel dwaalt en bij het Quaker Huis komt op het Ambiorixplein, lijkt het misschien alsof er binnen niet veel gebeurt. Maar elke weekdag is het op het kantoor van de Quaker Council for European Affairs een drukte van belang. Nadat we begin 2023 onze strategie ‘*Rechtvaardigheid en Vrede in tijden van Klimaatcrisis*’ hebben ontwikkeld, zijn we druk bezig.

Saskia, onze programmacoördinator voor migratie en vrede, heeft zich in 2023 van vergadering naar vergadering met onze partners gespoed. Zo konden we samen coherente uitdagingen voorleggen aan het EU-migratiepact. Er lagen namelijk gevaarlijkste voorstellen voor opname in dit EU-migratiepact. Het was een zware strijd en er zal blijvende behoefte zijn aan belangenbehartiging naarmate de impact van het pact zichtbaar begint te

worden. Nu concentreert Saskia zich op het ontwikkelen van een praktisch handboek dat een vredesopbouwende benadering van migratie brengt, Zij zal projecten en organisaties onder de aandacht brengen, die werken aan het beëindigen van structureel en fysiek geweld tegen migranten in elke fase van hun reis. We zullen dit gebruiken om levensvatbare, vreedzame alternatieven te presenteren, die prioriteit geven aan de veiligheid en keuzevrijheid voor migranten.

Alice, onze programmacoördinator voor klimaatrechtvaardigheid en vrede, heeft opgeroepen tot een rechtvaardige sociale Europese Green Deal. Ze deed dit samen met het huidige Belgische voorzitterschap van de EU. Vorig jaar ontwikkelde ze onze strategie voor klimaatrechtvaardigheid en vrede. Zij identificeerde een gebrek aan conflictanalyse bij de ontwikkeling van het Green Deal beleid. Dit vormt zo een aanzienlijk risico voor de vrede in Europa en daarbuiten. Dit gebrek kan daarom een grote barrière vormen op weg naar een fossielvrij Europa. Momenteel werkt Alice aan een kort artikel waarin zij illustreert hoe conflictgevoeligheid kan worden geïntegreerd in groen beleid. Beleid op een groot aantal terreinen, waaronder ontwikkeling, handel en landbouw. De noodzaak om degenen, die het meest door de transitie zullen worden getroffen, te betrekken bij besluitvormingsprocessen, is duidelijk. Wij streven ernaar de dialoog te bevorderen als een manier om mensen samen te brengen om over moeilijke kwesties te praten. We hebben al drie dialogen gehouden om verschillende concepten van grenzen te onderzoeken, inclusief de effecten op mensen. We zullen ook dialogen voeren waarin we het concept van onderlinge afhankelijkheid onderzoeken en hoe dit het beleid kan beïnvloeden.

Dovile, onze communicatiefunctionaris, ontwikkelt een nieuwe website die onze huidige prioriteiten beter zal weerspiegelen en toegankelijker en boeiender zal zijn. Neem gerust een kijkje wanneer deze begin april wordt gelanceerd. Zij is ook de persoon achter de lancering van onze tweemaandelijks

digitale nieuwsbrief, QCEA Digest. Het is de beste manier om op de hoogte te blijven van wat we doen en u kunt zich aanmelden op onze website www.qcea.org.

Xavier, onze Office Manager met een lange staat van dienst, houdt de show gaande. Xavier heeft het voortouw genomen bij het weer openstellen van Quaker House voor evenementen na de pandemie. Deze omvatten onder meer een paneldiscussie over de effecten van oorlog op het milieu, een Loving Earth tentoonstelling en een vredesbemiddeling training voor jonge professionals. We organiseren ook evenementen van andere groepen. Je weet nooit wie je tegenkomt op de trap van Quaker House. Onlangs kwam ik daar een bekend lid van het Britse House of Lords tegen.

Laetitia, EU-coördinator voor het Europese netwerk tegen de wapenhandel (zie logo hieronder), is ook in ons kantoor gevestigd. Zij werkt onvermoeibaar aan het bestrijden van de toenemende EU-uitgaven voor militarisering. Laetitia brengt ook de corruptie en mensenrechtenschendingen onder de aandacht, die verband houden met de wapenhandel.

Gaza 23 maart

Door de Amerikaanse Quaker Hulporganisatie
AFSC staf in Gaza. <https://afsc.org/news/afscs-gaza-emergency-relief>

In Gaza zijn we getuige van een ongekende humanitaire crisis die met de dag erger wordt. Tienduizenden mensen zijn gedood en nog veel meer gewond. Mensen sterven door honger en ziekte. De meeste ziekenhuizen zijn gesloten en meer dan 70% van de huizen en gebouwen is beschadigd of vernield. Bijna de gehele bevolking is ontheemd en alle 2,3 miljoen mensen hebben dringend voedsel, water, medische benodigdheden, brandstof en andere essentiële zaken nodig. De noodhulpinspanningen van AFSC helpen het lijden op de korte termijn te verlichten en op de lange termijn de ongelijkheid en onderdrukking te verminderen.

Ondanks dat zij zelf met ernstige persoonlijke verliezen te maken kregen, heeft AFSC-personeel in Gaza levensreddende hulp verleend aan meer dan 360.299 ontheemden. We hebben mensen bereikt in de gebieden Deir El-Balah, Khan Younis en Rafah. Onlangs kon AFSC voor het eerst hulp distribueren naar het noorden van Gaza en Gaza-stad.

Onze medewerkers, die samenwerken met partners, hebben tot nu toe gezorgd voor:

- Voedsel voor 276.109 mensen
- Drinkwater voor 63.858 mensen
- Hygiënepakketten voor 2.270 vrouwen en meisjes en 200 senioren
- Recreatieve activiteiten voor 17.862 kinderen

recreatie activiteiten door AFSC staf in
Gaza

Sinds eind december delen onze medewerkers warme maaltijden uit, vanuit

drie een openluchtkeukens aan ontheemden die buiten de opvangcentra wonen. Ook hebben we gezinnen voorzien van voedselpakketten en verse groenten. En we hebben hygiënepakketten uitgedeeld met zeep, tandenborstels, hygiëneproducten voor vrouwen en andere essentiële benodigdheden. De komende maanden willen we nog eens tienduizenden mensen bereiken. Het grootste deel van onze voedselhulp en voorraden werd in Gaza verkregen, maar we sturen ook extra hulp via Egypte naar Gaza wanneer de Israëliische autoriteiten dit toestaan. Tot nu toe hebben we zes vrachtwagens aangeschaft met voedsel, medicijnen, maar ook dekens en winterkleding voor gezinnen. Recentelijk hebben we een zevende vrachtwagen (met daarin matrassen, sandalen en ondergoed) aangeschaft om door Jordanië te versturen.

Wij blijven de behoeften inventariseren en passen ons waar nodig aan. Naarmate de omstandigheden veranderen, kan onze aanpak veranderen. We zullen de informatie telkens bijstellen en blijven beoordelen en herzien om transparant te zijn over ons werk.

drinkwaterdistributie

hygiëne kit uitdelen aan kinderen door AFSC

'Een vlecht van heilig gras'

Boek van Robin Wall Kimmerer

In haar bijzondere boek 'Een vlecht van heilig gras' laat Robin Wall Kimmerer ons op een inspirerende en indringende manier zien dat we ons voor ware duurzaamheid opnieuw moeten verbinden met de natuur. Ze deelt in poëtische woorden haar wetenschappelijke kennis over planten en mixt die met legenden van haar inheems-Amerikaanse voorouders en persoonlijke verhalen. Het verandert blijvend je kijk op de natuur - en je relatie ermee.

Door de haast magische combinatie van wetenschappelijke kennis en eeuwenoude wijsheid laat Kimmerer je inzien dat we liefdevoller met onze planeet moeten omgaan. Want als we niet langer alleen maar nemen van de aarde, maar haar geschenken juist met respect en dankbaarheid gaan ontvangen, kunnen

we écht gaan bouwen aan een duurzame wereld. Auteur Robin Wall Kimmerer laat op een inspirerende en indringende wijze zien dat we ons voor ware duurzaamheid opnieuw moeten verbinden met de natuur. Om ons ervan bewust te maken dat we liefdevoller met onze planeet om moeten gaan. Robin Wall Kimmerer stamt af van de Potawatomi, een inheemse stam die in de Verenigde Staten leeft. Ze is botanicus en professor in de boscologie, en ook een begenadigd verhalenverteller. 'Een vlecht van heilig gras' is in zeventien talen vertaald. Voor haar eerste boek, *Gathering Moss*, ontving ze de John Burroughs Medal Award for Natural History Writing. *Branding Sweetgrass* is in zeventien talen vertaald.

'Robin heeft een buitengewoon boek geschreven en aangetoond hoe de feitelijke, objectieve benadering van de wetenschap verrijkt kan worden met de eeuwenoude kennis van inheemse stammen. Ze weet de schoonheid waar ik zoveel van hou perfect te vatten.' – Jane Goodall

Biddag voor Gewas en Biodiversiteit

Toen zei God: "Laten we biodiversiteit scheppen naar ons beeld, naar onze gelijkenis".

Door Frits ter Kuile, ♥ www.noelhuis.nl; <https://www.christianclimateaction.nl/>

Op 13 maart kwamen leden van Christian Climate Action om 17:30 uur samen op station Barneveld Centrum om bij de veevoederfabriek (Aagriuniek), de bank (Rabobank), de kerk (Hervormde kerk) en de supermarkt (Albert Heijn) te bidden voor het gewas.

Wij bidden onder andere voor het behoud en herstel van de biodiversiteit die in Brazilië verdwijnt door de aanleg van soja monoculturen en in Nederland door het te veel aan ammoniak & bestrijdingsmiddelen en te weinig ruimte voor alles wat kruipt, scharrelt, bloeit en krioelt.

Niet alleen de veevoederfabriek en de bank zijn schakels in een dynamiek die natuur verwoest, het is ook onze spiritualiteit die bijdraagt aan de wereld waarin we nu leven, in goede en in minder goede zin. Tot slot hebben wij als consumenten ook een grote invloed op dit proces van meer of minder biodiversiteit op aarde.

De biddag voor het gewas is een hoopvolle dag waarop we de Zaaier van Leven vragen om zegen. Wij willen niet alleen stil staan bij het godgeklagde karakter van de huidige landbouw,

het financiële systeem, onze spiritualiteit en consumptie, maar ook hoopvolle ontwikkelingen delen die bij dragen aan een wereld

waarin nog talloze generaties hun Liefde en talenten in kunnen zetten voor een planeet vol biodivers leven.

De vluchteling als grenswacht en hoe migratie echt werkt

Thorbeckedebat 2024 Dinsdag 16 april 2024; Academiehuis Grote Kerk; Grote Markt 18, 8011 LW Zwolle

In 2024 vinden overal ter wereld verkiezingen plaats. Politici met de boodschap 'eigen volk eerst' staan vaak op winst. Datzelfde 'volk' krimpt en doet in toenemende mate een beroep op arbeidsmigratie. De focus in het migratiedebat ligt echter op asiel. Hoe moeten we de (politieke) migratiecrisis duiden? Zijn er oplossingen denkbaar die niet in strijd zijn met onze humanistische waarden?

'Grenzen functioneren voor hen, die het nationaalprivilege niet bezitten, als een zeef, als een veelal dodelijke of op zijn minst buitengewoon gevaarlijke selectiemachine ... Wie meent dat het gelijkheidsstreven ophoudt bij de landsgrenzen, doet aan nationaal-humanisme'

Grunberg in De vluchteling als grenswacht en de rijke jood.

Over de hardnekkige mythe van ongekende massamigratie. 'Dat klopt niet. Ja, er zijn meer migranten, maar de bevolking is ook gegroeid. Ongeveer 3 procent van de wereldbevolking is internationaal migrant, en slechts 0,3 procent vluchteling of asielzoeker. Die cijfers zijn al decennialang redelijk stabiel. We zien dus géén explosieve toename van migratie.'

Hein de Haas in het Magazine voor Mensenrechten, auteur van *Hoe migratie echt werkt, het ware verhaal over migratie aan de hand van 22 mythen*.

Wij denken met dit debat de uitdagingen voor de politiek van vandaag te kunnen duiden en de dialoog daarover te kunnen voeren. Wij verheugen ons op uw komst. <https://www.academiehuis.nl/evenementen/thorbeckedebat-2024>

Prof. Hein de Haas

Arnon Grünberg, schrijver

Positief antiracistisch leven

door Shelly Tochluk en
Christine Saxman.

Boekbespreking door
Michael S. Glaser in
Friends Journal.

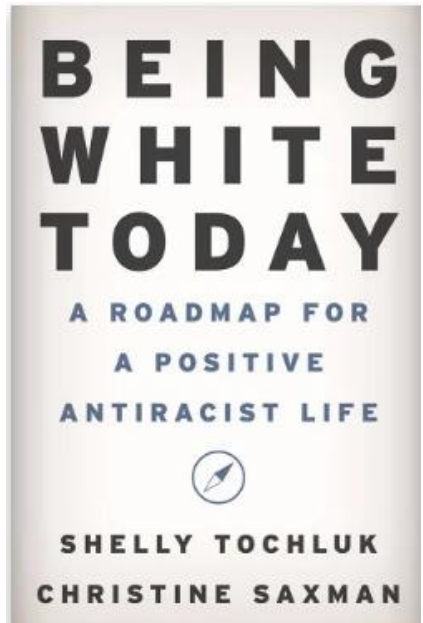
De volledige titel is: 'Wit zijn vandaag: een routekaart voor een positief antiracistisch leven'. Dit boek neemt een diepe en zeer belangrijke duik in hoe complex het precies is om blank en antiracis-

Christine Saxman (links) en Shelly Tochluk (rechts)

tisch te zijn. De lessen die kunnen worden getrokken uit het bestuderen van dit boek zijn niet alleen van toepassing op antiracisme, maar ook op het effectief omgaan met de vele soorten extremisten wier houding en overtuigingen aanzienlijk verschillen van de onze.

Bridget Moix, algemeen secretaris van de Quaker Commissie voor Nationale Wetgeving (FCNL), schreef onlangs in een rapport aan FCNL-leden: "Ons Quaker-geloof dwingt ons om diep, respectvol en in erkenning van de inherente waardigheid en waarde van ieder mens te luisteren. Dit is inclusief degenen met wie wij het niet eens zijn." Een kernboodschap in 'Being White Today' komt ook sterk overeen met wat Quaker-auteur Parker Palmer aanspoort in zijn boek *Healing the Heart of Democracy* uit 2011: "We moeten oefenen met het maken van tijd om naar elkaars verhalen te luisteren. We willen ooit in staat zijn om het te begrijpen en betekenisvol te reageren op mensen wier standpunten verschillen van de onze. Bovendien moeten we een diepgaand besef ontwikkelen van hoe anders we zijn dan degenen wier ideeën we hopen te veranderen."

Being White Today onderzoekt de valkuilen van de blanke cultuur en biedt verschillende routekaarten om antiracistisch te zijn op manieren die me dwongen te beseffen hoe de uitdaging veel complexer en genuanceerder is dan ik me had gerealiseerd of voorgesteld. Dit is zelfs een overweldigende taak toen ik probeerde samen te vatten wat ik heb geleerd van het lezen van het boek. Ik probeer een aantal van de belangrijkste lessen te delen. Als je om dit onderwerp geeft moet je dit boek echt lezen. Het gaat immers over het begrijpen en aangaan van een zinvolle dialoog met degenen die de dingen niet zien zoals jij.

Een van de belangrijkste lessen die ik heb geleerd, was dat ik me veel bewuster moest worden van de manieren waarop ik comfortabel opgroeide. Blank (en liberaal) heeft me verblind voor de aannames en verwachtingen die ik koesterde over mezelf en de cultuur waarin ik ben opgegroeid en nog steeds leef.

Ik werd me ook veel meer bewust dan voorheen van de vele verraderlijke manieren waarop extreemrechts zijn vaardigheden heeft aangescherpt in het aanvallen van antiracistische standpunten met zeer logisch klinkende argumenten. Naarmate de beweging tegen de kritiek op de rassentheorie in de Verenigde Staten aan kracht wint, wordt het vinden van positieve manieren om antiracist te zijn steeds ingewikkelder.

Misschien wel de belangrijkste (en breed toepasbare) leerstelling van de auteurs is hun diepgaande analyse van gevaarlijke of/of-mentaliteiten. Daarvoor in de plaats benadrukken ze het

belang van het bekijken van dingen vanuit een 'en/en'-perspectief. De valse gelijkwaardigheid die het of/of-denken vaak creëert, vertroebelt belangrijke waarheden over racisme. Het heft de invloed van cultuur op. En het neemt de verantwoordelijkheid voor onze gedachten en daden weg.

De auteur wijst erop dat hoe je je voelt, denkt en handelt, bepaalt tot welke groepen je behoort. Zowel de nieuwe groepen waarvan je besluit lid te

worden als de groepen die je wilt verlaten. Dit noemen we de sociale identiteit die ons maar al te vaak in een onderdrukkers- of onderdrukte positie plaatst'. Hierdoor is antiracist worden niet alleen maar een logische, intellectuele keuze. Er is een grote behoefte aan zorgvuldig zelfonderzoek en zelfinzicht. Vooral als we over-generalisaties willen vermijden. Generaliseren heeft het grote gevaar in zich om mensen als personen over één kam te scheuren. Het zelfonderzoek is nodig om tussen tegengestelde (en vaak schijnbaar tegenstrijdige)

standpunten met authenticiteit en integriteit te navigeren.

Shelly Tochluk en Christine Saxman hebben een uiterst gevoelige en complexe verkenning gecreëerd naar één van de moeilijkste en meest essentiële zorgen waarmee goede mensen in onze hedendaagse cultuur worden geconfronteerd. 'Wit zijn vandaag: een routekaart voor een Positief Antiracistisch Leven' is een boek vol praktische, pragmatische en strategische toepassingen. Ik wil waarschuwen dat het niet gemakkelijk te lezen is, maar ik wil wel benadrukken dat het een boek is waarvoor ik zeer dankbaar ben dat ik het gelezen heb, en ik dring er bij anderen op aan de tijd te nemen om het aandachtig te lezen.

Ten slotte bood mijn ervaring met het lezen van *Being White Today* me manieren om een stap verder te gaan. Het hielp mij om met het citaat van Micha 6:8 Pirkei Avot te herinneren. Ook Bridget Moix en anderen delen dit citaat met ons.

Dit citaat wordt vaak toegeschreven aan Rabbi Tarfon* :

“Laat u niet afschrikken door de enorme omvang van het verdriet in de wereld.

Doe nu rechtvaardig.

Wees nu genadig.

Loop nu nederig. Je bent niet verplicht het werk af te maken, maar je bent ook niet vrij om het op te geven.”

* Rabbi Tarfon was een lid van de derde generatie van de Misjna-wijzen, die leefden in de periode tussen de vernietiging van de Tweede Tempel (70 na Chr.) en de val van Betar (135 na Chr.).

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

'Quakers en ik' do 18 april online 20.00-21.00

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap:. 18:15. 1 x per maand Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr 62. Gent. Info: Quakercirkels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	2 ^e wo van de maand 17.30-19.00. (volgende: 17 april.)	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten. Je kunt de link vinden op website van de Quakers onder op de pagina Kom Langs: <https://www.quakers.nu/kom-langs-2/> (helemaal naar beneden scrollen)..

Voorjaars momenten

Dat van God ook in alle le-
vende schepselen ontdekken.
Foto's van de redactie

Landschap van de ziel

Landschap van de ziel, Schilderij van Jelena Kasteel

